

New Day in Medicine
Новый День в Медицине

NDM

TIBBIYOTDA YANGI KUN

Ilmiy referativ, marifiy-ma'naviy jurnal

AVICENNA-MED.UZ

ISSN 2181-712X.
EISSN 2181-2187

2 (88) 2026

Сопредседатели редакционной коллегии:

**Ш. Ж. ТЕШАЕВ,
А. Ш. РЕВИШВИЛИ**

Ред. коллегия:
М.И. АБДУЛЛАЕВ
А.А. АБДУМАЖИДОВ
Р.Б. АБДУЛЛАЕВ
Л.М. АБДУЛЛАЕВА
А.Ш. АБДУМАЖИДОВ
М.А. АБДУЛЛАЕВА
Х.А. АБДУМАДЖИДОВ
Б.З. АБДУСАМАТОВ
У.О. АБИДОВ
М.М. АКБАРОВ
Х.А. АКИЛОВ
М.М. АЛИЕВ
С.Ж. АМИНОВ
Ш.Э. АМОНОВ
Ш.М. АХМЕДОВ
Ю.М. АХМЕДОВ
С.М. АХМЕДОВА
Т.А. АСКАРОВ
М.А. АРТИКОВА
Д.Т. АШУРОВА
Ж.Б. БЕКНАЗАРОВ (главный редактор)
Е.А. БЕРДИЕВ
Б.Т. БУЗРУКОВ
Р.К. ДАДАБАЕВА
М.Н. ДАМИНОВА
К.А. ДЕХКОНОВ
Э.С. ДЖУМАБАЕВ
А.А. ДЖАЛИЛОВ
Н.Н. ЗОЛотова
А.Ш. ИНОЯТОВ
С. ИНДАМИНОВ
А.И. ИСКАНДАРОВ
А.С. ИЛЪЯСОВ
Э.Э. КОБИЛОВ
А.М. МАННАНОВ
Д.М. МУСАЕВА
Т.С. МУСАЕВ
М.Р. МИРЗОЕВА
Ф.Г. НАЗИРОВ
Н.А. НУРАЛИЕВА
Ф.С. ОРИПОВ
Б.Т. РАХИМОВ
Х.А. РАСУЛОВ
Ш.И. РУЗИЕВ
С.А. РУЗИБОВЕВ
С.А. ГАФФОРОВ
С.Т. ШАТМАНОВ (Кыргызстан)
Ж.Б. САТТАРОВ
Б.Б. САФОВЕВ (отв. редактор)
И.А. САТИВАЛДИЕВА
Ш.Т. САЛИМОВ
Д.И. ТУКСАНОВА
М.М. ТАДЖИЕВ
А.Ж. ХАМРАЕВ
Б.Б. ХАСАНОВ
Д.А. ХАСАНОВА
Б.З. ХАМДАМОВ
Э.Б. ХАККУЛОВ
Г.С. ХОДЖИЕВА
А.М. ШАМСИЕВ
А.К. ШАДМАНОВ
Н.Ж. ЭРМАТОВ
Б.Б. ЕРГАШЕВ
Н.Ш. ЕРГАШЕВ
И.Р. ЮЛДАШЕВ
Д.Х. ЮЛДАШЕВА
А.С. ЮСУПОВ
Ш.Ш. ЯРИКУЛОВ
М.Ш. ХАКИМОВ
Д.О. ИВАНОВ (Россия)
К.А. ЕГЕЗАРЯН (Россия)
DONG JINCHENG (Китай)
КУЗАКОВ В.Е. (Россия)
Я. МЕЙЕРНИК (Словакия)
В.А. МИТИШ (Россия)
В.И. ПРИМАКОВ (Беларусь)
О.В. ПЕШИКОВ (Россия)
А.А. ПОТАПОВ (Россия)
А.А. ТЕПЛОВ (Россия)
Т.Ш. ШАРМАНОВ (Казахстан)
А.А. ЩЕГОЛОВ (Россия)
С.Н. ГУСЕЙНОВА (Азербайджан)
Prof. Dr. KURBANHAN MUSLUMOV (Azerbaijan)
Prof. Dr. DENIZ UYAK (Germany)

ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН НОВЫЙ ДЕНЬ В МЕДИЦИНЕ NEW DAY IN MEDICINE

*Илмий-рефератив, маънавий-маърифий журнал
Научно-реферативный,
духовно-просветительский журнал*

УЧРЕДИТЕЛИ:

**БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ООО «ТИББИЁТДА ЯНГИ КУН»**

Национальный медицинский
исследовательский центр хирургии имени
А.В. Вишневского является генеральным
научно-практическим
консультантом редакции

Журнал был включен в список журнальных
изданий, рецензируемых Высшей
Аттестационной Комиссией
Республики Узбекистан
(Протокол № 201/03 от 30.12.2013 г.)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

М.М. АБДУРАХМАНОВ (Бухара)
Г.Ж. ЖАРЫЛКАСЫНОВА (Бухара)
А.Ш. ИНОЯТОВ (Ташкент)
Г.А. ИХТИЁРОВА (Бухара)
Ш.И. КАРИМОВ (Ташкент)
У.К. КАЮМОВ (Тошкент)
Ш.И. НАВРУЗОВА (Бухара)
А.А. НОСИРОВ (Ташкент)
А.Р. ОБЛОКУЛОВ (Бухара)
Б.Т. ОДИЛОВА (Ташкент)
Ш.Т. УРАКОВ (Бухара)

2 (88)

www.bsmi.uz
https://newdaymedicine.com
E: ndmuz@mail.ru
Тел: +99890 8061882

2026
февраль

UDK 618.4-06

UZOQ DAVOM ETUVCHI (CHO'ZILGAN) TUG'RUQ SABABLARI

Yuldasheva O.S., <https://orcid.org/0000-0003-2613-5782>

Xolikova D.Z., <https://orcid.org/0009-0007-4091-0526>

Andijon davlat tibbiyot instituti O'zbekiston, Andijon, Otabekov 1 Tel: (0-374) 223-94-60.

E-mail: info@adti.uz

✓ Rezyume

Uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq onalar va perinatal kasallanish hamda o'limning muhim sabablaridan biridir. Ushbu tadqiqotning maqsadi homilador ayollarda uzoq davom etuvchi tug'ruqqa olib keluvchi omillarni aniqlashdan iborat. Tadqiqot tavsifli kesma usulda o'tkazilib, uzoq davom etuvchi tug'ruq bilan tug'ruq bo'limiga murojaat qilgan 73 nafar ayol qamrab olindi. Natijalar sog'liq bilan bog'liq omillar, homila holati va ijtimoiy-demografik omillar tug'ruqning cho'zilishida muhim rol o'ynashini ko'rsatdi. Olingan ma'lumotlar uzoq davom etuvchi tug'ruqning oldini olish va akusherlik yordamini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: uzoq davom etuvchi tug'ruq, homiladorlik, xavf omillari, onalar salomatligi.

ПРИЧИНЫ ДЛИТЕЛЬНЫХ РОДОВ

Юлдашева О.С., <https://orcid.org/0000-0003-2613-5782>

Холикова Д.З., <https://orcid.org/0009-0007-4091-0526>

Андижанский государственный медицинский институт Узбекистон,

Андижон, Ул. Атабеков 1 Тел:(0-374)223-94-60. E-mail: info@adti.uz

✓ Резюме

Затяжные роды являются одной из основных причин материнской и перинатальной заболеваемости и смертности. Целью данного исследования было выявление факторов, способствующих развитию затяжных родов у беременных женщин. Исследование выполнено в виде описательного поперечного анализа с участием 73 женщин, перенесших затяжные роды. Полученные результаты показали значительное влияние соматических, фетальных и социально-демографических факторов на продолжительность родов. Результаты исследования могут быть использованы для профилактики осложнений и совершенствования акушерской помощи.

Ключевые слова: затяжные роды, беременность, факторы риска, материнское здоровье.

CAUSES OF PROLONGED LABOR

Yuldasheva O.S., <https://orcid.org/0000-0003-2613-5782>

Kholikova D.Z., <https://orcid.org/0009-0007-4091-0526>

Andijan State Medical Institute, 170100, Uzbekistan, Andijan, Atabekova st.1 Тел:(0-374)223-94-60.

E-mail: info@adti.uz

✓ Resume

Prolonged labor is one of the leading causes of maternal and perinatal morbidity and mortality. The aim of this study was to identify factors contributing to prolonged labor among pregnant women. A descriptive cross-sectional study was conducted involving 73 women who experienced prolonged labor. The results demonstrated that maternal health conditions, fetal factors, and socio-demographic characteristics play a significant role in the prolongation of labor. The findings of this study may contribute to the prevention of complications and improvement of obstetric care.

Key words: prolonged labor, pregnancy, risk factors, maternal health.

Dolzarbligi

Uzoq davom etuvchi tug'ruq, shuningdek, cho'zilgan tug'ruq deb ham ataladi, agar ayol birinchi marta ona bo'lsa, tug'ruq taxminan 20 soat yoki undan ko'proq davom etganda va ilgari tug'gan bo'lsa, 14 soat yoki undan ko'proq davom etganda yuzaga keladi. Uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq onalar o'limining asosiy sabablaridan biri bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlarda bolalarning omon qolish darajasining pastligi bilan bog'liq. Shuning uchun biz homilador ayollar orasida uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruqqa hissa qo'shadigan omillar haqida mavzu tayyorladik. Ushbu tadqiqotning maqsadi homilador ayollar orasida uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruqqa hissa qo'shadigan omillarni aniqlash va shuningdek, uning ularning hayotiga qanday ta'sir qilishini tushunish, shu bilan birga mavjud baxtsiz hodisalar va kamchiliklarni aniqlash edi. Homilador ayollar orasida uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruqning aniq tasviri va xususiyatlarini taqdim etuvchi tavsifli so'rovnoma tanlandi [3,4].

Tadqiqot homilador ayollarda tug'ruqning uzayishiga olib keladigan sog'liq holati bilan bog'liq omillarni (kamqonlik) baholaydi. Ikkinchi maqsad onaning holati (BMI) bilan bog'liq omillarni aniqlash, homilador ayollarda tug'ruqning cho'zilishiga olib keladigan homila holati bilan bog'liq omillarni tavsiflash edi. Tadqiqot shuningdek, demografik xususiyatlarni (yoshi, oilaviy holati, ma'lumoti va kasbi) baholaydi. Ushbu tadqiqotning maqsadli populyatsiyasi tug'ruq bo'limida uzoq davom etuvchi tug'ruqdan o'tgan 90 ta ona edi [1,2]. Tadqiqotning namunaviy hajmi maqsadli populyatsiyaning 73 respondentini ishtirok etdi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, respondentlarning aksariyati 71% oldindan mavjud bo'lgan sog'liq muammolari haqida "ha" deb javob berishgan, respondentlarning 73% homilador ayollar uchun xavf tug'diradigan to'yib ovqatlanmaslik tashxisi qo'yilganini aytishgan. Ishtirokchilar orasida 67% hozirgi homiladorlik paytida suvsizlanish tashxisi qo'yilganini xabar qilishgan. Turli ma'lumotlarga ko'ra, jinsiy yo'l bilan yuqadigan kasalliklar tug'ilishning 8 dan 20% gacha bo'lgan jarayonini murakkablashtiradi va tug'ruqning ikkinchi davrida jarrohlik aralashuvining asosiy sababi bo'lib, bu ko'pincha ona va homilada og'ir asoratlarning rivojlanishiga olib keladi [6]. Tug'ruqning ikkinchi davri davomiyligini cheklash zarurati an'anaviy ravishda tug'ruq kanali, bachadon shikastlanishi, tug'ruqdan keyingi endometrit, tug'ruqdan keyingi qon ketish, oqmalar, jarrohlik aralashuvlar chastotasining ortishi, shuningdek, yangi tug'ilgan chaqaloqning asfiksiyasi va travmasi kabi asoratlarning ko'payishi bilan izohlanadi [7, 8]. Uzoq davom etuvchi tug'ruq uchun xavf omillarini izlashga bag'ishlangan tadqiqotlar soni cheklangan. Bu olingan ma'lumotlarni talqin qilishning murakkabligi va ularning juda past ko'rsatkich qiymati bilan to'liq izohlanadi. Uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq akusherlik amaliyotida eng murakkab va dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tug'ruqning cho'zilishi ko'pincha bir nechta omillarning kombinatsiyasi bilan bog'liq. Jumladan, onaning umumiy sog'lig'i, kamqonlik, noto'g'ri ovqatlanish, suvsizlanish va prenatal nazoratning yetishmasligi asosiy xavf omillari sifatida namoyon bo'ldi. Olingan natijalar boshqa mualliflarning tadqiqotlari bilan hamohang bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlarda uzoq davom etuvchi tug'ruq yuqori uchrash chastotasiga ega ekanligini tasdiqlaydi. Shuningdek, ijtimoiy-iqtisodiy holat, ayollarning tibbiy savodxonligi va tug'ruqqa tayyorgarlik darajasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi homilador ayollarda uzoq davom etuvchi tug'ruqqa olib keluvchi omillarni aniqlashdan iborat.

Tadqiqot material va usullari

Uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq sodir bo'lgan barcha onalar va boshqa tegishli shaxslardan ma'lumotlarni to'plash uchun intervyuer tomonidan boshqariladigan tuzilgan so'rovnoma ishlatilgan. Ushbu tadqiqot ma'lumotlarni to'plashning miqdoriy usullari uchun tavsifli kesma tadqiqot dizayni edi. Bu tahlil qilish uchun namunalarni tanlash orqali aholini o'rganishni anglatadi va ma'lumotlar ma'lum bir vaqtda bir vaqtning o'zida olingan. U uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruqdan retrospektiv ma'lumotlarni to'plash uchun ishlatilgan. Ushbu tadqiqotning maqsadli aholisi o'tgan yili Galkayo janubiy kasalxonasiga kelgan uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq edi. Ushbu tadqiqotning maqsadli aholisi tug'ruq bo'limiga murojaat qilgan 90 nafar uzoq muddatli tug'ruqdan o'tgan onalardan iborat edi. Uzoq muddatli tug'ruqning umumiy soni, tadqiqotning namunaviy hajmi maqsadli aholining 73 nafar respondentidan iborat edi. Barcha respondentlar tadqiqot mavzusi bo'yicha muhim ma'lumotlarga ega deb taxmin qilingan. Ishtirok etishni istagan respondentlarga murojaat qilindi.

Natijalar va tahlillar

Respondentlarning aksariyati 20 yoshdan kichik bo'lgan, bu umumiy namunadagi respondentlarning (47%) ga to'g'ri keladi. Umumiy namunadagi respondentlarning aksariyati (62%) ajrashgan bo'lib, (48%) rasmiy ma'lumotga ega emas; Respondentlarning aksariyati, Ishtirokchilar orasida, Respondentlarning

aksariyati (71%) oldindan mavjud bo'lgan sog'liq muammolari haqida "ha" deb javob berishdi, Respondentlarning aksariyati, jumladan, homilador ayollar uchun xavf sifatida to'yib ovqatlanmaslik tashxisi qo'yilganlarning (73%) "ha" deb javob berishdi, Ishtirokchilar orasida (67%) hozirgi homiladorlik paytida suvsizlanish tashxisi qo'yilganini xabar qilishdi. Respondentlarning aksariyati (75%) hozirgi homiladorlik paytida avvalgi kamqonlik haqida ma'lumot berishdi, Ishtirokchilar orasida (65%) birinchi homiladorliklari haqida xabar berishdi, respondentlarning aksariyati (73%) tug'ruqdan oldingi yordam olmaganliklarini izohlashdi. Eng ko'p sonli respondentlar (75%) hech qanday asoratga olib kelmaydigan tor chanoq tashxisi bilan tekshirilmaganliklarini ta'kidlab o'tishdi. Ko'pchilik (79%) ushbu homiladorlikdan oldin sefalopelvik nomutanosiblikni boshdan kechirmaganliklarini bildirishdi, Ko'pchilik (63%) ushbu homiladorlik paytida homila hajmini baholanmaganliklarini, Ishtirokchilar orasida (79%) yirik homila tashxisi qo'yilmaganligini bildirishdi, Respondentlarning aksariyati (67%) homilaning noto'g'ri joylashishi baholanmaganligini xabar qilishdi.

Xulosa

Uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruq onalar va perinatal o'lim va kasallanishning muhim sababidir. Umumiy asosiy sabablar orasida samarasiz bachadon qisqarishlari, homilaning g'ayritabiiy ko'rinishi yoki holati, suyak tos suyagining yetarli rivojlanmaganligi yoki onaning yumshoq to'qimalarining anomaliyalari kiradi. Klinik amaliyotda sekin rivojlanayotgan tug'ruqning aniq sababini aniqlash qiyin bo'lishi mumkin. Shunday qilib, "tug'ruqning davom etmasligi", ayniqsa birinchi marta tug'adigan ayollarda, birlamchi sezaryen uchun asosiy ko'rsatkichlardan biriga aylandi. Ko'p hollarda sezaryen juda erta amalga oshirilishi, vaginal tug'ilishga olib kelishi mumkin bo'lgan kamroq invaziv aralashuvlarni o'rganmasdan amalga oshirilishi haqida xavotirlar kuchaymoqda. Homilador ayollar orasida uzoq muddatli(cho'zilgan) tug'ruqqa hissa qo'shadigan omillarni o'rganish sog'liqni saqlash amaliyoti va siyosatiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan bir qancha muhim tushunchalarni ochib beradi. Tadqiqot natijalari tibbiy, madaniy va ijtimoiy-iqtisodiy omillarning kombinatsiyasi ta'sirida uzoq davom etuvchi (cho'zilgan) tug'ruqning murakkabligini ta'kidlaydi. Uzoq davom etuvchi tug'ruq onalar va yangi tug'ilgan chaqaloqlar salomatligi uchun jiddiy xavf tug'diradi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, homilador ayollarni erta ro'yxatga olish, prenatal parvarishni kuchaytirish, kamqonlik va ovqatlanish bilan bog'liq muammolarni o'z vaqtida aniqlash va davolash tavsiya etiladi. Akusherlik amaliyotida individual yondashuv va zamonaviy klinik protokollarga amal qilish uzoq davom etuvchi tug'ruq bilan bog'liq asoratlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Amerika Psixologiya Assotsiatsiyasi. (2020). Amerika Psixologiya Assotsiatsiyasining nashriyot qo'llanmasi (7-nashr). Vashington, Kolumbiya okrugi: Muallif. 2020.
2. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti. (2018). Ijoiy tug'ruq tajribasi uchun tug'ruqdan keyingi parvarish. Jeneva: Muallif. Olingan manzil: <https://www.who.int/publications/i/item/intrapartum-care-for-a-positive-childbirth-experience>
3. Smith J. A., Brown L. M. (2019). Uzoq muddatli tug'ruqqa ta'sir qiluvchi omillar: Tizimli sharh. Akusherlik va ginekologiya jurnali, 2019;45(3):234-240. <https://doi.org/10.1080/01443615.2019.1601234>
4. Bedwell C., Levin K., Pett C., Lavender T. D. (2017). Partografning realistik sharhi: Tug'ruqni monitoring qilish uchun u qachon va qanday ishlaydi? BMC Pregnancy and Childbirth, 2017;17(1):1-1. <https://doi.org/10.1186/s12884-017-1470-1>
5. Caldeyro R., Alvarez H., Reynolds S. R. M. (1950). Jarrohlik, Ginekologiya va Akusherlik, 96, 641. De Silva, S. (1989). Ayollarni sunnat qilishning akusherlik oqibatlari. Yevropa Akusherlik va Ginekologiya va Reproktiv Biologiya jurnali, 1950;32:233-240. [https://doi.org/10.1016/0028-2243\(89\)90051-4](https://doi.org/10.1016/0028-2243(89)90051-4)
6. El-Hamamy E., Arulkumaran S. (2005). Tug'ruqning sust rivojlanishi. Hozirgi akusherlik va ginekologiya, 2005;15(1):1-8.
7. Hagiwara M., Nakanishi S., Shindo R., Obata S., Miyagi E., Aoki S. (2022). Tug'ruqning juda uzoq davom etishi onalik asoratlarni kuchaytiradi, ammo yangi tug'ilgan chaqaloqlarning natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatmaydi. Akusherlik va ginekologiya tadqiqotlari jurnali, 2022;48(6):1364-1369. <https://doi.org/10.1111/jog.15212>
8. Collins K. A., Popek E. (2018). Tug'ilishdagi shikastlanish: Tug'ilish asfiksiyasi va tug'ilish travmasi. Sud-tibbiy patologiyasi akademiyasi, 2018;8(4):788-864. <https://doi.org/10.1177/1925362118821468>
9. Kibuka M., Thornton J. G. (2017). Epidural anesteziya bilan og'rigan ayollar uchun tug'ruqning ikkinchi bosqichidagi holat. Cochrane tizimli sharhlar ma'lumotlar bazasi, 2017;(2). <https://doi.org/10.1002/14651858.CD007312.pub3>

Qabul qilingan sana 20.01.2026